

SKUTKI PANDEMII W AZJI POŁUDNIOWEJ

CENTRUM
STOSUNKÓW
MIĘDZYNARODOWYCH

komentarz

03/2020

www.csm.org.pl

Patryk Kugiel

Analityk PISM, specjalizuje się w krajach Azji Południowej (głównie Indie, Pakistan, Afganistan) oraz polityce współpracy rozwojowej Polski i UE. Ukończył studia nad Azją na Uniwersytecie Jawaharlala Nehru w Delhi oraz stosunki międzynarodowe (specjalność: amerykanistyka) i kulturoznawstwo (specjalność: religioznawstwo) na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. Autor książki: *India's Soft Power: A New Foreign Policy Strategy* (Routledge 2017). Współpracuje z CSM.

Azja Południowa jak dotąd w małym stopniu jest dotknięta wirusem COVID19. Jednak duża populacja, zły stan systemu służby zdrowia i niski poziom rozwoju społeczno-gospodarczego czynią ten obszar szczególnie podatnym na rozwój choroby.

Najlepiej skutki kryzysu może przejść największy kraj regionu - Indie. Jednak wszystkie będą potrzebowały pomocy międzynarodowej dla poradzenia sobie ze zdrowotnymi i gospodarczymi następstwami pandemii. Poza zagrożeniem dla zdrowia i życia mieszkańców równie niepokojący jest spodziewany katastrofalny wpływ pandemii na lokalne gospodarki i pogłębienie biedy.

SKUTKI PANDEMII W AZJI POŁUDNIOWEJ

Patryk Kugiel

2

W regionie Azji Południowej - do którego zalicza się 8 państw: Indie, Pakistan, Bangladesz, Sri Lankę, Malediwy, Bhutan, Nepal i Afganistan - potwierdzono dotąd w sumie jedynie 1634 zachorowań na koronawirusa, czyli 0,4% globalnych zakażeń. Największy kraj regionu i drugi najludniejszy na świecie – Indie – odnotował do 24 marca 519 potwierdzonych przypadków, a 10 osób zmarło. Największe ogniska choroby znajdują się w południowym stanie Kerala (gdzie wystąpiły pierwsze przypadki), oraz w stolicy Delhi i centrum biznesowym - Mumbaju, jednak ogniska odkryto już w większości regionów.

Na szczególne ryzyko narażone są Pakistan i Afganistan - dwa państwa położone pomiędzy głównymi ogniskami pandemii w Azji, czyli Chinami i Iranem. W Pakistanie wykryto 916 przypadków zakażenia (najwięcej w regionie), a 7 osób zmarło. W Afganistanie zdiagnozowano 42 osoby (1 zmarła), ale niskie liczby wynikają raczej z niskiej wykrywalności przypadków. Wirus w małym stopniu dotknął pozostałe państwa: na Sri Lance wykryto 101 przypadków (0 ofiar śmiertelnych), w Bangladeszu – 39 (4 ofiara), na Malediwach - 13, i tylko po 2 osoby w Nepalu i Bhutanie.

Czynniki ryzyka

W krajach Azji Południowej mieszka w sumie 1,9 mld ludzi (niemal 1/4 ludzkości). Chociaż w ostatnich latach był to najszybciej rozwijający się region świata, to pozostaje ciągle jednym z najbiedniejszych. Tylko Sri Lanka i Malediwy należą do krajów o wyższym-średnim dochodzie (tj. o PKB per capita między \$3,996 a \$12,375), podczas gdy większość mieści się w grupie krajów o niższym-średnim dochodzie

SKUTKI PANDEMII W AZJI POŁUDNIOWEJ

Patryk Kugiel

3

(poniżej \$3,996 na mieszk.), a Afganistan należy do najbiedniejszych państw świata (poniżej \$1,025). W rankingach rozwoju społeczno-gospodarczego (HDI) do kategorii wysokiego rozwoju zalicza się tylko Sri Lanka (ale na odległym 76. miejscu) i Malediwy (101), podczas gdy większość państw jest w kategorii „średniego rozwoju” (np. Indie - 130, Pakistan – 150) a na niskim poziomie znajduje się Afganistan – 168.

Podatność na szybkie rozprzestrzenianie się choroby zwiększają: zły stan infrastruktury sanitarnej, utrudniony dostęp do czystej wody, wysoki poziom ubóstwa oraz niewielkie nakłady na ochronę zdrowia. Ta ostatnia pozycja zajmuje tylko 3,6% PKB Indii, 2,7% PKB Pakistanu i 2,4% Bangladeszu (dla porównania ten wskaźnik w Polsce wynosi 6,5% PKB, a w Niemczech 12,2% PKB).¹ Oznacza to niedobory sprzętu i personelu medycznego oraz ograniczoną dostępność testów na wykrywanie wirusa. Wszystko to zwiększa zagrożenie szybkiego rozprzestrzeniania się choroby. Czynnikiem pozytywnym może być w tej sytuacji fakt, że kraje te mają bardzo młode społeczeństwa, ze średnią wieku poniżej 30 lat i niewielkim udziałem osób starszych, które są najbardziej narażone na śmiertelne powikłania chorobowe.

Reakcje władz

Niemal wszystkie rządy w regionie wprowadziły już poważne restrykcje dotyczące przemieszczania się obywateli i zamknęły granice. Indie 13 marca wstrzymały na miesiąc wydawanie wiz turystycznych, 11 marca podobny krok wykonała Sri Lanka,

¹ Dane na 2016 r.

SKUTKI PANDEMII W AZJI POŁUDNIOWEJ

Patryk Kugiel

4

a 23 marca Indie wstrzymały cały lotniczy ruch pasażerski. Zamknięte są też indyjskie granice lądowe z Pakistanem, Bangladeszem i Mjanmą, wszystkie przejścia graniczne Pakistanu, Sri Lanka nie przyjmuje lotów międzynarodowych, a Bangladesz i Malediwy zawiesiły loty do Europy, Chin czy Korei. Wszyscy obcokrajowcy przybywający do Nepalu muszą udać się na 14 dniową kwarantannę. W tym czasie, Indie przeprowadziły też kilka operacji ewakuacji samolotami swoich obywateli z najbardziej narażonych regionów Chin, Iranu i Włoch. Wstrzymanie ruchu lotniczego spowodowało, że Polska musiała zorganizować specjalne loty powrotne dla polskich obywateli w ramach akcji „LOTdodomu” ze Sri Lanki (16, 19 i 24 marca) i Delhi (18 i 20 marca) czy Malediwów (24 marca).

W pierwszej połowie marca Indie wprowadziły na lotniskach drobiazgowo kontrole zdrowia przyjeżdżających (zbadano już ponad 1 mln osób), a obywatelom zalecały samoizolację i utrzymanie dystansu społecznego. Odwołano wydarzenia sportowe i inne imprezy. 23 marca rząd zaapelował o dobrowolną, 14-godziną kwarantannę całego społeczeństwa, a kolejnego dnia takie środki wprowadzono w 80 dystryktach w 17 stanach, gdzie wykryto przypadki choroby. Do końca miesiąca zawieszono krajowe połączenia lotnicze, kolejowe i autobusowe. w Końcu w nocy 24/25 marca Indie wprowadziły całkowite zamknięcie kraju (*lockdown*), co przy ich 1,3 mld ludności będzie największym tego typu ćwiczeniem w historii. Słabością indyjskiej odpowiedzi jest niewielka liczba przeprowadzanych testów na koronawirusa (zaledwie 1,5 tys. do 21 marca), którą objęto dotąd tylko wobec osoby wracające z krajów podwyższonego ryzyka lub mające kontakt z zakażonymi

SKUTKI PANDEMII W AZJI POŁUDNIOWEJ

Patryk Kugiel

5

Podobne działania, choć nie tak radykalne, wprowadzają pozostałe rządy w regionie. W Sri Lance odwołano wybory parlamentarne planowane na kwiecień i wprowadzono trzydniową „godzinę policyjną” dla zatrzymania ludzi w domach. W Pakistanie władze zamknęły szkoły, zakazały zgromadzeń i nakazały samoizolacje dla osób wracających z zagranicy. Jednak 17 marca Premier Imran Khan zapowiedział, że nie wprowadzi całkowitego zamknięcia kraju, gdyż „więcej ludzi umarłoby wtedy z głodu” niż z powodu wirusa. Zaapelował też do państw rozwiniętych o anulowanie długów państw rozwijających się by pomóc im w walce z kryzysem. W Afganistanie skuteczną odpowiedź władz utrudnia pogłębiający się kryzys polityczny po tym jak 9 marca prezydentem kraju po zeszłorocznych wyborach ogłosili się jednocześnie Aszraf Ghani i Abdullah Abdullah.

Wybuch epidemii pomógł za to reaktywować współpracę w ramach SAARC (Południowoazjatyckie Stowarzyszenie Współpracy Regionalnej). Organizacja ta została powołana w 1986 roku i skupia wszystkie państwa regionu, ale jej działanie było sparaliżowane na skutek zaostrzających się od 2016 r. napięć między Indiami a Pakistanem. W obliczu epidemii sytuacja się zmieniła. Premier Indii Narendra Modi zorganizował 15 marca telekonferencję z przywódcami wszystkich państw członkowskich (tylko ze strony Pakistanu udział wziął przedstawiciel Ministerstwa Zdrowia) w celu omówienia wspólnej walki z wirusem. Ustalono m.in. powołanie wspólnego funduszu COVID19, na który Indie przekazały 10 mln dolarów. Wybuch pandemii ograniczył aktywność dyplomatyczną liderów, w tym doprowadził do przełożenia Szczytu UE-Indie planowanego na 13 marca w Brukseli.

SKUTKI PANDEMII W AZJI POŁUDNIOWEJ

Patryk Kugiel

6

Długotrwałe skutki kryzysu

Poważniejsze od zagrożenia dla zdrowia mogą ostatecznie okazać się skutki gospodarcze pandemii. Kryzys spowolni rozwój państw regionu a część z nich może wepchnąć w recesję. Na ten moment, ekonomiści szacują, że gospodarka indyjska, która jeszcze przed pandemią spowolniła do historycznego poziomu 5% PKB może stracić dodatkowy punkt procentowy w tym roku. Tylko w ostatnim miesiącu indeks giełdy w Mumbaju (SENSEX) stracił już ponad 25% wartości, a indyjska waluta (rupia) zdeprecjonowała się w stosunku do dolara do historycznego poziomu. Największe straty jak dotąd odnotowują branże usługowe: turystyka, lotnictwo, hotelarstwo, handel. W dłuższej perspektywie ucierpią też sektor produkcyjny, rolnictwo, farmaceutyka i sektor finansowy.

Jednak, to co było słabością Indii, czyli słabe powiązania z globalnymi łańcuchami produkcji i niski udział eksportu dóbr i usług w PKB (rzędu 20%) może teraz okazać się paradoksalnie źródłem siły i odporności na globalne wstrząsy. Indie skorzystają też na drastycznym spadku cen surowców energetycznych. Kraj aż 85% zapotrzebowania na ropę pokrywa z importu, co stanowiło tradycyjnie 30% wydatków importowych i główny powód deficytu handlowego. Poprawi to rachunek wydatków bieżących, uwolni środki na działania stymulacyjne i będzie stanowiło czynnik przeciwinflacyjny, łagodząc społeczne skutki spowolnienia gospodarki. Indie, mogą też chcieć wykorzystać sytuację do zaznaczenia swojej wiodącej roli w poszukiwaniu rozwiązań na poziomie regionalnym (w SAARC) czy międzynarodowym (w ramach WHO czy ONZ).

SKUTKI PANDEMII W AZJI POŁUDNIOWEJ

Patryk Kugiel

7

Pandemia w większym stopniu uderzy w pozostałe kraje czerpiące główne zyski z eksportu i turystyki. Spadek popytu na dobra konsumpcyjne (jak ubrania, tekstylia, żywność) w Europie i USA będzie szczególnie dotkliwy dla tych państw, które tam właśnie kierują większość swojego eksportu jak Bangladesz (49% sprzedaży do UE, 12,4% do USA), Sri Lanka (30% do UE, 26% do USA) czy Pakistan (34% do UE, 16% do USA). Innym już odczuwalnym wpływem jest spadek dochodów z turystyki, która odgrywa kluczową rolę dla Malediwów (85% dochodów z eksportu), Sri Lanki i Nepalu (po 27%). Wszystkie kraje negatywnie odczują też wycofanie zagranicznego kapitału i ograniczenie inwestycji zagranicznych. Dłuższe utrzymywanie się pandemii i zatrzymanie podróży międzynarodowych może szybko wywołać tam recesję gospodarczą i zatrzymać postępu w walce z biedą.

Perspektywy

Azja Południowa jest jednym z najbardziej zagrożonych i najmniej przygotowanych regionów na rozwój koronawirusa. Chociaż szybka i zdecydowana reakcja władz regionalnych (szczególnie Indii) jest dobrze oceniana przez ekspertów WHO, istnieje ciągle poważne ryzyko wybuchu epidemii, co miałyby katastrofalne skutki dla znaczącej populacji świata. Mimo wprowadzenia drastycznych środków zapobiegawczych i podjęcia prób poprawy współpracy regionalnej, państwa Azji Południowej mogą potrzebować znacznego wsparcia z zagranicy, zarówno w powstrzymaniu epidemii, jak i niwelowaniu jej negatywnych skutków gospodarczych.

CSM jest niezależnym, pozarządowym ośrodkiem analitycznym zajmującym się polską polityką zagraniczną i najważniejszymi problemami polityki międzynarodowej. Fundacja została zarejestrowana w 1996 r. CSM prowadzi działalność badawczą i edukacyjną, wydaje publikacje, organizuje konferencje i spotkania, uczestniczy w międzynarodowych projektach we współpracy z podobnymi instytucjami w wielu krajach. Tworzy forum debaty i wymiany idei w sprawach polityki zagranicznej, relacji między państwami oraz wyzwań globalnego świata. Działalność CSM jest adresowana przede wszystkim do samorządowców i przedsiębiorców, a także administracji centralnej, polityków, dyplomatów, politologów i mediów. Od 2009 r. CSM jest uznawany za jeden z najlepszych think tanków Europy Środkowo-Wschodniej w badaniu „The Leading Public Policy Research Organizations In The World” przeprowadzanym przez Uniwersytet Pensylwanii.

Centrum Stosunków Międzynarodowych ul. Mokotowska 1, 00-640 Warszawa t: +48 22 628 20 04

 www.twitter.com/CIR_CSM

 www.facebook.com/CIR.CSM

CENTRUM
STOSUNKÓW
MIĘDZYNARODOWYCH